

Het Kustersluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 19
2025

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210

Redactieleden: Piet Pruijssers, Trudy Spierings, Dieter Verbeek, Rien Visser, Netty Waarts

no. 3
augustus

Van de redactie

De scholen zijn weer begonnen, de vakanties liggen achter de rug. En de zomer loopt op zijn laatste benen. Dat zijn allemaal tekenen voor verenigingen om weer actief te worden. Ze komen uit hun zomerslaap. De heemkundevereniging wordt ook weer actief. 'Ons Heem' is op donderdagmiddagen weer open. En voor u ligt alweer een nieuw Kustersluik.

In dit nummer wordt nog teruggekeken op het grootse project van onze vereniging over '80 jaar Vrijheid'. Lees de verslagen nog eens om alles weer in herinnering te roepen.

De eerste activiteit wordt ook aangekondigd. Op zaterdagmiddag 27 september is er een excursie naar een zeer bijzonder monument. Het schijnt dat u dit niet mag missen. Dus lees de uitnodiging met aandacht en geef u op. Deze excursie is een alternatief voor de grote excursie per bus die de vereniging altijd organiseerde.

De werkgroep 'Dialect' levert ook altijd een mooi verhaal. Voor degenen die moeite hebben met het dialect een tip: lees het verhaal hardop. Of nog beter: laat een ander het hardop voorlezen, dan is het zeker goed te volgen. Tot slot nog een opmerking over het aantal nieuwe leden dat zich aangemeld heeft. Als ik me goed heb laten informeren, heeft onze vereniging bijna 650 leden. Wat een vereniging!

Zet daar eens even de vraag van onze voorzitter tegenover: we zoeken bestuursleden. Nou, dat moet vast en zeker lukken.

Veel leesplezier!

Rien Visser

Van de bestuurstafel

In 2025 staan heel wat activiteiten op het programma van onze vereniging, waarvan er inmiddels al een aantal achter ons liggen. Ik wil toch graag één bijzonder evenement benoemen waar we als vereniging heel trots op mogen zijn: het evenement '80 jaar Vrijheid', dat in mei de hoofdtoon voerde.

De inspanningen van de projectgroep én het grote succes van het evenement werden volledig ondersteund door alle bezoekers. Er was veel belangstelling voor de expositie, de films, de lezing en vooral de fietstocht. Met ruim 5.000 bezoekers heeft de projectgroep van de heemkundevereniging een bijzondere prestatie geleverd.

Namens het bestuur: hartelijk dank!

We bevinden ons momenteel in de vakantieperiode waarin de activiteiten op een laag pitje staan. Op het moment van schrijven is 'Ons Heem' gesloten. We openen weer op 7 augustus.

Ondertussen is Ben Spijkers bezig met het herinrichten van de expositieruimte. Na een aantal jaren krijgt deze een aangepaste invulling, met behoud van herkenbare elementen.

Op de website wordt inmiddels aandacht gevraagd voor de RABO ClubSupport-actie. Deze jaarlijkse actie is belangrijk voor onze vereniging. Heeft u een RABO-rekening en bent u lid van de Rabobank? Dan hopen we op uw steun!

Daarnaast doet onze vereniging sinds kort mee aan een actie van de VriendenLoterij. Leden van onze vereniging kunnen zich aanmelden via de website van de VriendenLoterij, waarmee zij onze vereniging steunen. Het kost niets en levert de vereniging € 6,00 per aanmelding op.

Na de vakantie staat ons najaarsprogramma weer voor de deur. Meer informatie hierover is te vinden op onze website.

In de periode na augustus zal het bestuur zich richten op het afronden van enkele bestuurszaken die vóór de vakantie zijn blijven liggen en op de voorbereidingen voor het jaar 2026. We maken een begin met de nieuwe plannen, de begroting, Bruggeske, Het Kostersluik, de website en alles wat hoort bij een nieuw verenigingsjaar – met ook een blik op de toekomst. Want verandering is nu eenmaal een blijvend onderdeel van onze vereniging.

In het vorige Kostersluik heb ik een oproep gedaan voor uitbreiding van het bestuur. Een bestuur van vier personen is te weinig en kwetsbaar; idealiter zouden we bestaan uit zes à zeven bestuursleden. Helaas heeft deze oproep tot nu toe geen effect gehad. Daarom zullen we als bestuur enkele leden persoonlijk benaderen met de hoop op een positieve reactie.

De noodzaak voor versterking blijkt wel uit het feit dat momenteel twee bestuursleden ziek zijn. Tijd speelt daarbij een grote rol, en hun inzet is slechts beperkt mogelijk. Hun taken worden waar mogelijk overgenomen door de twee overgebleven bestuursleden en met hulp van enkele betrokken leden. Hiervoor onze hartelijke dank namens het bestuur én namens de vereniging.

Tot slot kunnen we stellen dat we op weg zijn naar een prachtig verenigingsjaar, maar dat er ook de nodige uitdagingen voor ons liggen als bestuur.

Wim Konings

Nieuwe leden van onze vereniging

Het kan niet op! We mogen weer 19 nieuwe leden begroeten. Welkom in onze bloeiende vereniging!

Dhr. M. Stam, Sprang-Capelle
Dhr. D. van Peer, Sprang-Capelle
Mevr. H. Straver, Sprang-Capelle
Mevr. M.J. Vos-van der Schans, Sprang-Capelle
Dhr. J. Hans, Sprang-Capelle
Dhr. W. Faro, Sprang-Capelle
Mevr. A. Monsieurs-Vugts, Sprang-Capelle
Dhr. R. van Burik, Sprang-Capelle
Dhr. A.E.J.M. Schalken, Sprang-Capelle

Mevr. C. Kik-van Andel, Sprang-Capelle
Dhr. M.C. Treffers, Meeuwen
Mevr. A.M.E. Stultiens-Gordebeke, Sprang-Capelle
Dhr. A.A. Snijders, Asperen
Mevr. S.M.A. van Dun, Sprang-Capelle
Dhr. A.P. Snijders, Sprang-Capelle
Mevr. A. van Dongen-Geenen, Sprang-Capelle
Mevr. J.E. de Bie, Sprang-Capelle
Dhr. A. Weih, Den Haag
Dhr. H. van der Eerden, Sprang-Capelle

Uitnodiging voor de excursie op zaterdag 27 september 2025 naar Monument Van Riel in Heukelom

Tussen Oisterwijk en Berkel-Enschot ligt in Heukelom het bijzondere **Monument Van Riel**. Heukelom is een klein buurtschap met een groots museum!

Het leven van de eigenaren Angèle en Marcel staat geheel in het teken van het verzamelen van voorwerpen en het aanpassen van hun huis. Wie het Monument Van Riel betreedt, waant zich in een wonderbaarlijk paradijs.

Een gietijzeren trap, brocante, antiek en exotica staan uitgestald in de monumentale boerderij in Heukelom. Marcel en Angèle gaan regelmatig naar België en Frankrijk op zoek naar nieuwe objecten. Ook dichtbij huis zijn interessante dingen gevonden, zoals tegeltableaus en een hakblok uit een Tilburgse slagerswinkel. Van een parfumerie bewaarde Monument Van Riel talloze parfumflesjes.

Komt dat zien!

We gaan op bezoek bij een bevlogen echtpaar dat al bijna 50 jaar bezig is met wat zij hun levenswerk noemen: een ongekende verzameling bijeengebracht in een door hen totaal opgeknapte achttiende-eeuwse boerderij.

Al jaren gaat het echtpaar vrijwel elke week op pad om waardevolle en passende spullen te bemachtigen. Zelfs leeuwen- en tijgerkoppen maken deel uit van hun collectie. Of wat te denken van de complete inventaris van een apotheek van twee eeuwen geleden. Beelden, gordijnen, banken, plaquettes, boeken te veel om op te noemen.

De complete inventaris van een ouderwetse kruidenierswinkel is eveneens aanwezig. Je kunt het zo gek niet bedenken of Marcel en Angèle hebben het in huis.

Middeleeuwse stenen, constructiedelen van een oud treinstation en een gevangenisdeur van een gevang uit Brussel, het staat allemaal keurig opgesteld. Alles is oud, maar het geheel maakt een verzorgde indruk.

Knus, gezellig en zeer apart. Je kijkt je ogen uit!!!

We worden om **14.00 uur** aan de Laag Heukelomseweg 3 in Heukelom verwacht. Achter de boerderij is de parkeerplaats, te bereiken via de zijingang.

Na de koffie of thee met eigengebakken appeltaart start Marcel met een inleiding op zijn Monument. Daarna volgt een rondleiding. Rond **16.00 uur** sluiten we af met een drankje in de grote zaal.

Bent u geïnteresseerd?

U kunt zich voor deze excursie aanmelden door € 15,00 over te maken naar de rekening van onze heemkundevereniging **NL21RABO 0334 2480 00** onder vermelding van '**Monument Van Riel**'.

We gaan met eigen vervoer naar Heukelom; carpoolen is verstandig.

Graag overmaken vóór 20 september.

Impressie van de fietstocht in de week van 80 jaar

Het begint al goed: je krijgt een duidelijke routebeschrijving van de fietstocht. De aanwijzingen om de route te volgen zijn helder, je zult niet gemakkelijk de weg kwijtraken. En Sprang-Capellenaren al helemaal niet. De route gaat langs bekende plekken.

Waar je moet stoppen is duidelijk. Er staat een bord met informatie. Mis je het bord, dan moet je je afvragen waarom het gras daar zo dor is. Want je bent niet de enige die de route rijdt.

Knap van de makers van de route om duidelijke borden te maken met genoeg informatie. Kort en bondig heet dat. Soms moet je een ommetje maken, zoals naar de begraafplaats aan de Tilburgseweg. Daar staat de informatie over het grafmonument van Jan de Rooij. Je wordt uitgenodigd om even de begraafplaats op te lopen om het grafmonument echt te bekijken.

Wat wordt daar goed weergegeven wat Jan de Rooij gedaan heeft. Twee grote keien met daarop een dichte zendkoffer en een open zendkoffer. Duidelijker kan het verzetswerk van Jan niet weergegeven worden.

De route leidt je verder naar slagerij Van Dongen op het Oosteind. Dan op weg naar punt 11 en 12 op het station Capelle-Vrijhoeve. Daar ontstaat nog een discussie met een fietser of het station niet Vrijhoeve-Kaatsheuvel moet heten. Maar dat is een discussie van

heel andere aard. Die fietser wil mij ook duidelijk maken dat er vroeger veel pulp overgeladen werd.

Maar ik richt mij op het verhaal van Gershon Eisenmann. Een goed idee van de ontwerpers van de fietsroute om veel aandacht aan mensen te besteden. Want daar gaat het tenslotte om. Wat hebben 'gewone' mensen in WO II mee moeten maken?

We stappen weer op het fietsje en nemen de lus naar het Capelse Veer er ook maar bij. Een stevige trap tegen de wind in. Over de brug

bij Van Suijlekom wordt onze aandacht gevraagd voor de mijnenvelden die hier lagen.

Je zou verwachten dat je ook nog door moest fietsen naar 'de boom' bij het monument bij het Kapelsche Veer. Maar de makers zullen gedacht hebben, daar is al zo veel over geschreven en gezegd, we slaan dat een keer over.

Wel ontdekken we dat onverlaten het bord met informatie van de palen afgeslagen hebben. Wat daar nu de zin van is, mag Joost weten. 's Avonds oppert Piet Pruijssers op Facebook het idee om een tank bij het bord te zetten. Mochten de vernielers terugkomen, dan kunnen ze op flinke weerstand rekenen. Maar de daders liggen zoals altijd in zulke gevallen op het kerkhof. En ga ze daar maar weer eens zoeken.

Na een half uurtje fietsen zijn we bij het zuidelijkste bord aan de Eendennestweg. Daar gaat het over de noodlanding van een Spitfire. En dan weer terug naar de bewoonde

wereld met veel informatieborden. Onderweg kom je regelmatig fietsers tegen die hetzelfde rondje fietsen. Rondje? Ondertussen is het een hele ronde geworden, vooral wat tijd betreft.

Nog een punt zal ik apart vermelden: de Shermantank bij punt 28. Wat een pracht exemplaar, ooit nagemaakt door de familie Van Pelt om in een bevrijdingsstoet mee te rijden. Maar corona gooide toen roet in het eten.

Na uren zijn we weer terug bij ons beginpunt. We hebben genoten. En wij niet alleen. Regelmatig zag ik mensen bij de borden staan. Tot negen uur, net voor het donker werd, stonden de mensen nog te lezen wat er geschreven stond over ds. Lummel bij de oude pastorie van de gereformeerde kerk in Sprang.

80 jaar geleden werden we bevrijd, dat zal een hele belevenis geweest zijn. Zo'n fietstocht kan daar natuurlijk niet aan tippen. Maar er was wel heel wat te beleven.

Complimenten voor de bedenkers en uitvoerders!

In gesprek met Marry Molenaar

Marry heeft jarenlang 'In gesprek met' geschreven voor Het Kustersluik, dus ik ben benieuwd naar het gesprek met haar. Marry, volgens mij ben je een bezige bij. Ik kom je overal en nergens tegen. Bij een kopje koffie met wat lekkers erbij, beaamt Marry dit. Enthousiast vertelt ze over de pelgrimsreis naar Lourdes, die ze onlangs heeft gemaakt: een geweldige ervaring, vooral toen het Onze Vader gelijktijdig klonk uit 15.000 internationale monden.

Hoe kom je zo in Sprang-Capelle terecht? Marry: 'Ik ben geboren en getogen in De Lier en wilde de verpleging in, maar was te jong toen ik van school kwam. Ik ben begonnen met werken in een ouderwetse kruidenierswinkel, waar alles nog werd afgewogen en de stroop uit een weckfles kwam. Na wat omzwervingen ben ik gezinsverzorgerster geworden maar moest hiermee stoppen toen ik trouwde met Cock.'

Je was getrouwd Cock Molenaar, voormalig beheerder van Zidewinde. 'Klopt, Cock werkte op een kantoor met landbouwmachines in Maassluis, maar volgde daarnaast een horecaopleiding. Hij solliciteerde bij een sport-hal/dorpshuis als beheerder in het dorp met de langste naam in Nederland Westerhaar-Vriezenveensewijk. Toen zag Cock een vacature voor beheerder in Zidewinde in een horecablad staan en zo zijn we in 1977 in Sprang-

Capelle terechtgekomen, waar we jaren in de gereformeerde pastorie in de Heistraat hebben gewoond. Ik hielp met alles mee in Zidewinde, heb hele diners gekookt. Na 10 jaar is Cock overleden; ondertussen waren we ook verhuisd binnen Sprang-Capelle.'

Marry, je zei net dat je 11 jaar alleen bent geweest. 'Inderdaad, tijdens een bijeenkomst over de samenvoeging van Sprang-Capelle, Waspik en Waalwijk ben ik in gesprek geraakt met Wim Vos, en zijn we aan elkaar blijven plakken en hebben een relatie gekregen. Helaas is Wim 14 jaar geleden overleden.'

Hoe ben je in aanraking gekomen met de heemkundevereniging? 'Dat is al lang geleden, ik heb veel belangstelling voor geschiedenis, en Wim vooral voor het dorpsgebeuren over o.a. de oorlog; daarom zijn we lid geworden. Nu breng ik Het Kustersluik en de Bruggeskes rond; ik heb een grote wijk met 75 adressen. Als het wat dikkere Bruggeskes zijn is dat heel veel werk.'

En wat doe je zo nog meer, ik kom je op veel plaatsen tegen. 'Dat klopt, ik ben al vroeg begonnen op toneel, eigenlijk al toen ik een kind was. Ook samen met Cock heb ik nog toneelgespeeld. Toen ik in Sprang-Capelle kwam wonen ben ik aan toneel gegaan, vele rollen gespeeld, geregisseerd, kleding verzorgd. En nu doe ik o.a. de opening en sluiting. Ook ben ik actief in de kerk in Waspik en heb ik mensen in de verpleegzorg begeleid bij reizen voor 'De Zonnebloem'. Ik organiseer de 65+ reis in Sprang-Capelle mee; dit jaar hebben we weer twee bussen vol. Voor de ANBO/PCOB schrijf ik regelmatig een stukje in het ledenblad; vaak gaat dat over vroeger. En ik zorg er ook voor dat mensen vervoer hebben voor de ledenmiddagen. Toen Cock was overleden, zocht ik een hobby die me niet verbond aan hem; dat is de gym geworden. Dat doe ik ook al zo'n 40 jaar. Verder zit ik op yoga, en zwem iedere dag in Zidewinde en ga ook nog wekelijks naar Breda waar een van m'n kinderen woont, vroeger paste ik vaak op mijn kleinkinderen.'

Nou, Marry, als ik dit allemaal hoor, sta je nog midden in het leven. Bedankt voor het gezellige gesprek.

Marja de Bie

Inbraak in 'Ons Heem' tijdens viering '80 jaar Vrijheid'

Onze vereniging is altijd bereid rondleidingen te geven, ook op minder voor de hand liggende momenten van de dag. Maar tijdens de viering van '80 jaar Vrijheid' werden we toch wel verrast toen we op een van de expositiedagen 's ochtends een melding kregen. 's Nachts hadden enkele overijverige bezoekers 'Ons Heem' bezocht. Normaal krijgen we vooraf een telefoontje maar dat was er deze keer niet bij. Kortom we hadden een inbraak in 'Ons Heem'. Een inbraak met veel schade aan de achterdeur en tussendeuren die op slot waren gedaan. Een ervan was samen met het kozijn zwaar beschadigd. Schade

aan de collectie is gelukkig beperkt gebleven waarbij de nachtelijke bezoekers wel een aantal spullen vernield hebben. Maar het merendeel is intact gelaten, waarschijnlijk mede vanwege de directe onverkooptbaarheid van onze verzamelde collectie.

Uiteraard is alles gemeld bij de politie en verzekering zodat het meeste van de schade vergoed is.

Van de daders uiteraard geen spoor. Inmiddels zijn bijna alle inbraaksporen gemaakt en ziet er dankzij de onderhoudsclub van Sjaak de Bie alles weer als vanouds uit. We gaan er ook vanuit dat dit niet weer gebeurt. Daartoe zijn een aantal maatregelen getroffen die ertoe zullen leiden dat bij ongewenst bezoek deze herkend zullen worden.

Tevens hebben we gedurende het zomerreces ook het brandmeldingssysteem vernieuwd zodat ook bij brand er een snelle melding plaats zal vinden.

Laten we hopen dat nog inbraak noch brand 'Ons Heem' in de toekomst zal treffen.

Wim Konings

Een kijkje nemen op de expositie '80 jaar Vrijheid'

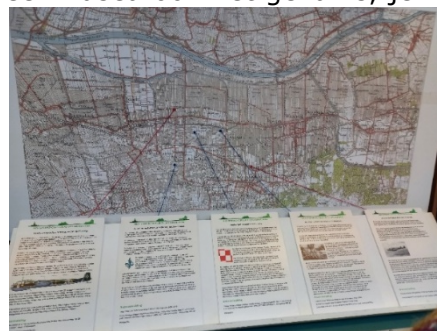
Even een kijkje nemen was er niet bij. Er waren meer mensen op het idee gekomen om een bezoek te brengen aan de tentoonstelling over de Tweede Wereldoorlog. De kleine zaal van Zidewinde was druk bezet. Op veel plekken stonden mensen te lezen en te kijken. En natuurlijk ook met elkaar te praten

over wat ze gelezen hadden. Iedereen heeft zo zijn ervaringen over die oorlog. Waarschijnlijk zelf niet meegemaakt, maar wat er thuis ooit over gezegd is.

De werkgroep had haar uiterste best gedaan om alle informatie die de heemkundevereniging rijk is, zo overzichtelijk mogelijk ten toon te spreiden. En dat is gelukt. Maar zoals in veel musea ook het geval is, je moet wel geduld hebben. Mensen waren gekomen om eens uitvoerig voorgelezen te worden over wat er meer dan 80 jaar geleden gebeurd is. En daar nemen ze de tijd voor.

Ik ben wat langer stil blijven staan bij de landkaart van onze omgeving, waarop vliegtuiglandingen zijn aangegeven. Meestal waren het noodlandingen. In De Dulver vond wel de

bekendste landing plaats. Mensen uit de omgeving hielpen de piloot en andere inzittenden uit het vliegtuig. In het dorp gaan allerlei verhalen rond hoe dat ging. Sommige inwoners weten nog te vertellen dat er onderdelen uit het vliegtuig mee naar huis genomen waren. Zijn het stoere verhalen of is het werkelijk zo?

Wat verderop kijk ik met aandacht naar de kleding van onze soldaten uit die tijd. Ik vraag nog even rond of het echt de gebruikelijke kleding was. Ja hoor, wordt mij verzekerd. Wat een verschil met de huidige uitrusting van militairen. Wat ik op de televisie zie, zijn het uitrustingen compleet met camera. En wat hangt er zoal niet aan hun koppel. Ik schat in dat in 1940 deze uitrusting ook al achterhaald was. Helemaal als je dat zou vergelijken met de uitrusting van de Duitse militairen.

Een ander hoekje van de tentoonstelling trekt daarna mijn aandacht. Ik zie een bootje half in het riet verscholen. Hier wordt aandacht voor de line crossers uit de Biesbosch gevraagd. Het is zo wel een erg romantische opstelling, maar dat terzijde. Wat een dappere mannen waren het die door de Biesbosch trokken per kano of te voet. En ze vervoerden nogal wat. Piloten die neergeschoten waren in het nog bezette deel van Holland, werden door de Biesbosch naar bevrijd gebied gebracht. En natuurlijk informatie over de Duitsers, die de geallieerden goed konden gebruiken. Jan de Rooij is ook door die line crossers vanuit Drimmelen door de Biesbosch naar het Land van Altena gebracht.

Hier wordt speciale aandacht gevraagd voor de elektrische buitenboordmotor. De heemkundevereniging is in bezit van een uniek exemplaar dat door de line crossers gebruikt is. En hij schijnt ook nog te werken, heb ik me laten vertellen.

Vaak zien we een foto van twee line crossers in een Canadese kano. Dit is weer eens een andere voorstelling van de gang van zaken. Mooi gedaan, zo'n opstelling en aandachtstrekker.

Gelukkig kom ik ook een paneel tegen met informatie over de bekendste onderduiker in Sprang-Capelle.

Dov Frohman heeft tijdens de oorlog ondergedoken gezeten bij de familie Van Tilborgh in Capelle. In de buurt stond hij bekend als Bertje van Tilborgh.

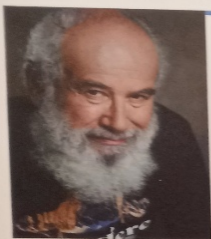
Na de oorlog en na zijn studie is Dov een belangrijk man geworden in de IT. Dagelijks maken wij van zijn uitvinding of ontdekking gebruik wanneer we werken met onze pc. De uitvinding van het interngeheugen van een computer wordt op zijn naam geschreven.

Sprang-Capellenaren mogen trots zijn op deze voormalige onderduiker. En wij mogen trots zijn op de familie die hem onderdak gaf.

Dov is altijd trouw gebleven aan zijn onderduikfamilie en heeft ze daar op gepaste wijze voor beloond.

Na anderhalf uur heb ik genoeg gezien. Veel kennis van WO II is weer opgefrist, met dank aan de samenstellers van de expositie.

Rien Visser

Dov Frohman.
Foto Itzik Canetti.
Bron Wikimedia Commons

Na zijn jaren van dienstplicht en studies elektrotechniek in Tel Aviv en Berkeley Californië (Verenigde Staten) richt Frohman met twee vrienden het computerbedrijf Intel op, waar hij een baanbrekende technologie uitvindt: de voorloper van het flashgeheugen, en geeft hij onder andere les aan de universiteit. Sinds zijn pensionering houdt hij zich onder andere bezig met een Centrum voor Alternatief Denken.

Kwaojongesstreeke

Zoowès de meêste leezeres wel weete, zij ik jaore schoolmeêster en directeur van de Prins Willem-Alexanderschool in Sprang gewiest. 't Was rond 1980 dè ik 's aoves in de kaomer de kraant zaat te leeze. De gerdèene waare nie dicht. Ik heûrde bèute wè kebaol. Wè was-t'r aon de haand? 'n Paor kwaojong han 's middags 'nen hoôp twaetròlle meeje nòr hès genooime. Meeje die ròlle zen ze duus 's aoves nòr oons hès gekoome. Toen wònde wij nog in de Aauwestraot. Die jonges zaage meen wel zitte, mer ik deej net of ik niks merkte van wè-t'r bèute gebeurde. Ze ginge meeje die ròllen 't hès versiere, vanaf de bèuteverlichting nòr 't mùurke dè vur oons hès ston. Ik bleef mer in de kraant kèeke. Ze han 'r duus gin lòl van dè ik kwaod wier of nòr bèute ging. Die kwaojong verrokke duus èègelijk zonder plezier.

Ze ginge verder 't dùrp in nòr de Boerelinbaank. Toen han we nog 'n baank in 't dùrp. Meeje de oovergebleeve twaetròlle hebbe ze toen 't baankgebouw op d'n hoek van de Rembrandtlaan en de Kerkstraot versierd. Wè zij nie wiese, ies dè ik 's aoves 'n vergadering op school hai. Onderweeges zaag ik de jonges beezig bij de baank. Daor zij ik ruustig nòrtoe geloôpe zonder dè zij iets in de gaote han. Vlakkenbij zin ik ineêns: "Zoow, jonges, zedde gullie

't dūrp aon 't versiere? Dè wor mèèrge duus op school 'n wc zonder pleejpepier!" Ze schrokke d'r èègen 'n hoedje en won 'r vandeur gaon. Op meen verzuuk zen ze tòch mer gebleeve en hebbe ze die 'versiering' tòch mer opgerùmd.

De vòlgenden dag hebbe we'r meej de aander leêrlingen in de klas heêl erg hard om gelaache, wè die kwaojong netuurlijk nie zo leuk vonne. Tòch hebbe ze veul plezier gehad om die kwaojongesstreek ùt te haole.

Bert van Zelst

In memoriam

Sinds het vorige Kustersluik zijn, zover ons bekend, in deze periode twee leden overleden:

Mevr. Dank-Paans, Sprang-Capelle

Dhr. H.A. Veenstra, Sprang-Capelle

Filmpraat over Jan de Rooij en de Ichthus mavo

U leest natuurlijk ook weleens recensies over een pas uitgekomen film. Wat mij dan altijd opvalt is de uitdrukking: de film trok weer volle zalen. Met andere woorden: een film die de aandacht trok.

Dat kun je ook wel zeggen van bovenstaande film. Tweemaal was de grote zaal in Zidewinde 'uitverkocht'. Op de eerste avond gaf dat nogal wat commotie. Er zaten al ruim 220 mensen in de zaal en er stonden er nog 100 buiten voor de deur om binnengelaten te worden. Maar helaas, 220 mensen is de max. Maar op een tweede avond kreeg iedereen nog de kans om de film te zien.

En die belangstelling was terecht, want het was een indrukwekkende film, die het verhaal van Jan de Rooij weer eens helder voor het voetlicht bracht. Je hoort tegenwoordig nogal eens het woord 'inburgeren' voorbijkomen. Ik zou er voor pleiten dat elke inwoner van Sprang-Capelle deze film gezien moet hebben. Nieuwkomers in ons dorp moeten verplicht deze film bekijken, voordat men een woonvergunning krijgt.

Maar waar komt deze film vandaan?

Volgens Joep Huibregts en Leo de Jong zat deze film 'gewoon' in het archief van de heemkundevereniging. De

heemkundevereniging heeft tegenwoordig een groepje mensen die dat filmarchief van onze vereniging eens grondig doorspitten. En toen kwam ook deze film boven water. In Het Kustersluik doen zij regelmatig verslag van hun werk.

Zij zetten de films ook online, zodat ze voor iedereen toegankelijk zijn. (Zie de website van onze vereniging.) Maar dan is het ook van belang om te weten wie de rechten van een film in bezit heeft. Men ging er vanuit dat deze film gemaakt was door een van de landelijke omroepen. Dus maar eens geïnformeerd in Hilversum bij 'Beeld en Geluid'. Want onze vereniging wilde wel de rechten kopen om de film te mogen vertonen. Het antwoord riep nogal wat vragen op. We kregen een film op dvd, maar dat was een andere film dan wij in bezit hebben. De film die gestuurd werd was 'Grensrechters van de Biesbosch'. De film heeft wel dezelfde sfeer maar is toch heel anders. Onderdelen van deze film zijn wel gebruikt voor de film over Jan de Rooij en de Ichthus mavo.

Conclusie is dat niemand weet wie die film gemaakt heeft. Eigenlijk moeten we op zoek naar de twee leraren die in die film voorkomen: Bert Nolet en Fred van der Kooij.

Het geluid van de film is slecht. Joep heeft met koptelefoon op de gesproken tekst afgeluisterd en die gebruikt voor de ondertiteling van de film.

De film is in zwart-wit maar Joep heeft met een colorize filter van Adobe Photoshop in combinatie met Adobe Premiere pro wat kleur aan de film gebracht.

Het resultaat mag er wezen, getuige de grote belangstelling voor de film. (Zie voor meer informatie de rubriek Film online.)

Na enig speurwerk kom ik erachter dat Bert Nolet in Waalwijk woont. Dus maak ik een afspraak met de 84-jarige geschiedenisleraar van de Ichthus mavo. Hij weet zich nog goed te herinneren hoe de film

tot stand gekomen is. Het praten gaat wat langzaam vanwege een herseninfarct. Maar ik krijg toch een helder beeld van het ontstaan van de film.

Op een dag in 1970 verscheen Chris Verheul van de NCRV op school. Hij was van plan een film te maken over plaatselijke helden uit WO II. Zo'n plaatselijke held als Jan de Rooij wilde hij in de picture zetten. Ook was hij nieuwsgierig naar de reactie van jonge mensen op het verzetswerk van Jan de Rooij. Dus ging hij op zoek naar een school voor voortgezet onderwijs en een geschiedenisleraar. En kwam hij uit bij Bert Nolet, geschiedenisleraar op de Ichthus mavo. Directeur Hogenboom was enthousiast, evenals de leerlingen. Van tevoren had de heer Verheul al een film bekeken die over het verzet in deze regio ging.

Bert Nolet en Chris Verheul hebben samen wat vragen opgesteld voor de leerlingen. En die gingen er dan mee aan de slag. In de les werden de vragen beantwoord, en dat gedeelte werd dan gefilmd.

Met dat filmmateriaal ging Chris Verheul weer naar Hilversum waar hij een film maakt van een mix van opnames in de klas en gedeelten uit een andere film. Het wordt niet helemaal duidelijk welke film dat geweest is. Dat zou zo maar 'Grensrechters van de Biesbosch' kunnen zijn.

Volgens Bert is de film op de tv uit gezonden. Zijn vrouw beaamt dat.

Je zou toch denken dat ze bij de NCRV ook van die film op de hoogte moeten zijn.

Conclusie is dat we wat meer te weten zijn gekomen over het ontstaan van de film.

Rien Visser

Verslag van de excursie op 20 juni 2025 naar de Joodse begraafplaats

Vrijdag 20 juni was een warme, stralende, zomerse dag. Te warm eigenlijk voor een rondleiding op een begraafplaats zou je kunnen zeggen, maar dat liet 14 leden van onze vereniging koud. Zij kwamen netjes rond 13.00 uur in restaurant 'Klein Speijk' te Oisterwijk bijeen voor een kopje koffie of thee en een heerlijk stukje gebak. Na een gezellig samenzijn en een kort welkom van Rien Visser togen we naar de begraafplaats, gelegen aan de lommerrijke Hondsbegselaan. Na een poort met oprijlaan ligt wat achteraf verscholen tussen de bomen de eeuwenoude begraafplaats. Alwaar onze gids, de heer

Kees Welmers staat te popelen om ons mee te nemen in zijn betoog over de geschiedenis van deze dodenakker. Vooraf moeten de mannelijke leden hun hoofd bedekken. De meesten van ons dragen een hoofddekseel, en wie dat niet heeft wordt van een keppeltje voorzien.

Voordat we de begraafplaats opgaan, staan we even stil bij de vreemdsoortige tekst bij de poort: Huis van de Levenden. De leek zou zeggen dat er weinig leven te bekennen is in de wijde omtrek, maar dit moet dus geestelijk worden gelezen. Job 30 vers 23 spreekt over een verzamelpplaats waar alle levenden ooit terechtkomen: de dodenakker wachtende op de verrijzenis van het eeuwige leven. Daarom is het voor de Joden noodzakelijk dat er eeu-

wige grafrust is. Dit kan en kon de Nederlandse overheid niet garanderen. Dat is de reden dat er Joodse begraafplaatsen zijn ontstaan, zodat de eeuwige grafrust verzekerd zou zijn. Tussen 1750 en 1850 had Oisterwijk een Joodse gemeenschap van rond de 100 leden. Daarom werd er in 1761 een stuk grond aangekocht voor 10 gulden. In de 19e eeuw worden er met regelmaat vernielingen aangericht. Daarop

besluit men in 1886 de begraafplaats te ommuren met daarin een toegangshek. Kantonrechter mr. Abraham de Balbian Verster zorgt er voor dat de muur gebouwd kan worden en voor het verkrijgen van benodigd land rond de begraafplaats. Hierdoor wordt de begraafplaats ca 2500 m² groot, liggend in een bosperceel van ca 9000 m². Er liggen ruim 200 mensen begraven en er staan 164 grafstenen. Op de begraafplaats stond een metaheerhuisje (hier worden overledenen ritueel gereinigd), dat in 1915 is vervangen door een nieuw en groter huisje. Door vernielingen en achterstallig onderhoud zijn de grafstenen in de tweede helft van de 20e eeuw ernstig beschadigd. In 1997 zijn de stenen voor zover mogelijk hersteld en gerestaureerd. In 1985 is de begraafplaats aangewezen als Rijksmonument. Vanaf 1929 is de Vereniging Israëlitische begraafplaats Oisterwijk eigenaar van de begraafplaats. Door de jaren heen werd de vereniging steeds kleiner, totdat er begin 2000 nog één lid over is dat tevens bestuurslid is.

Jarenlang wordt er door geldgebrek en gemis van bestuur geen onderhoud aan de begraafplaats gepleegd, totdat er in 2012 een nieuwe stichting Behoud Joodse Begraafplaats Oisterwijk opgericht wordt met als doel de begraafplaats voor het nageslacht te behouden. De muur wordt hersteld, het kerkhof opgeknapt en alle graven geïnventariseerd. Ook is het kerkhof geopend voor publiek en kan men een rondleiding aanvragen. De rondleiding begint in het metaheerhuisje, waar de overledene ritueel gewassen wordt. Het lichaam wordt overdekt met een laken terwijl er kommen warmwater overheen gegoten worden. Dit wordt door een klein, select gezelschap gedaan. Is de overledene een man, dan wordt het door mannen gedaan en is het een vrouw uiteraard door vrouwen. De verdere begrafenisrituelen zijn vrij sober. In het metaheerhuisje wordt er nog wat over de overledene verteld en daarna volgt direct de begrafenis. Op weg naar het graf worden er bepaalde psalmen gereciteerd. Na het zeggen van enige gebeden en citaten uit de Talmoed wordt het graf door de aanwezigen gedicht. Daarna worden door de meest directe nabestaanden het kaddisj gebed (lofprijzing van God) opgezegd. Voor dit gebed moeten er wel tien mannen aanwezig zijn. Is dat niet het geval, dan kan er aan een buurtbewoner of een toevallige voorbijganger gevraagd worden hierbij aanwezig te zijn. Het is geen gewoonte om bloemen of kransen te leggen. Op de begraafplaats zelf valt het op dat alle grafstenen rechtop

staan. Dit is een typisch gebruik van Asjkenazische Joden (Duitsland en Oost-Europa). Het opschrift van de steen is vaak in het Hebreeuws waarbij de tekst altijd begint met po niqbar of po tamoen. Hier is begraven of hier is verborgen. Verder wordt niet alleen een (Joodse) overlijdensdatum vermeld maar vaak ook aanvullende informatie, zoals de Joodse naam van de overledene, die van de echtgenoot of echtgenote en de Joodse naam van de vader of moeder. Soms wordt ook het beroep van de overledene vermeld. Uit praktische overwegingen worden op de stenen veel afkortingen gebruikt. Over veel grafstenen is wat te zeggen, en dat doet onze gids veelvuldig. Maar mijn belangstelling gaat ook uit naar de overledenen die uit Sprang-Capelle en omgeving kwamen. Een van die families uit Sprang-Capelle die ik even noem, was de familie Hakkert. De gebroeders Hakkert hadden in de Van der Duinstraat een slagerij waar ze veel geiten slachtten. Ben (Benjamin), Maup (Maurits) en Flipke (Philippus). Flipke had heel korte beentjes en ventte met de hondenkar het vlees uit. Daarbij had hij altijd een rotan stokje bij zich dat hij ook gebruikte als de kinderen hem plaagden. De jeugd had er een rijmpje op gemaakt. 'Flipke van Sprang, zijn broek is te kort zijn hemd is te lang, mee zonne stok maakt ie de kenderkes bang'. Wonderlijk is te lezen dat Ben en Flipke daags na elkaar overlijden op 3 en 4 maart 1934. Broer Maurits sterft op 17-6-1939. De verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog zijn hen bespaard gebleven.

Tegen vieren besluit de gids dat er genoeg gezegd is en vraagt of er nog vragen zijn. Wij stemmen van harte in met zijn besluit. Aan de poort gekomen, worden we nog even fijntjes gewezen op de QR-code waarmee men een gift kan doneren, waarbij onze gids nog even moet vermelden dat hij van een vereniging van meer dan 600 leden wel meer belangstelling had verwacht. Dat had ongetwijfeld meer geld in het laatje gebracht. Na deze woorden konden we naar huis gaan. Ik kan alleen maar zeggen dat het een boeiende middag is geweest en dat de vele thuisblijvers wederom ongelijk hadden.

Dieter Verbeek00

VriendenLoterij

Ben je lid van de VriendenLoterij? Wist je dat je met jouw deelname kosteloos maandelijks onze mooie heemkundevereniging als goed doel rechtstreeks kunt ondersteunen voor ca € 6,00 per maand?

Het enige dat je hoeft te doen is telefonisch contact opnemen met de ledenservice van de VriendenLoterij op nummer 088 020 10 20. Op werkdagen tussen 09.00 uur en 21.00 uur en op zaterdag tussen 9.30 uur en 16.00 uur. Je geeft dan aan dat het om de Heemkundevereniging Sprang-Capelle met registratiecode 22589 gaat.

Onze vereniging zou deze extra bijdrage bijzonder waarderen en hiermee nieuwe projecten kunnen bekostigen. Alvast dank!

Zilveren draagspeld voor Piet Pruijssers

Traditiegetrouw wordt tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de Heemkundevereniging Sprang-Capelle de zilveren draagspeld van Brabants Heem uitgereikt aan een lid dat zich bijzonder heeft ingezet voor de vereniging. Het bestuur bepaalt wie deze onderscheiding ontvangt en houdt dit geheim tot het moment van uitreiking.

Dit jaar waren er twee genomineerden: Sjaak de Bie, die na vele jaren bestuurslidmaatschap afscheid nam, en Piet Pruijssers. Omdat Piet en zijn vrouw niet aanwezig konden zijn tijdens de ALV van 2 april 2025, werd gekozen voor een alternatief uitreikingsmoment. Uiteindelijk vond deze plaats op 7 mei, tijdens de afsluitingsavond van de viering '80 jaar vrijheid', voorafgaand aan de vertoning van een film in een volle zaal in Zidewinde. Een moment dat volgens het bestuur recht deed aan Piet zijn grote inzet voor de vereniging.

Piet is sinds maart 2003 lid van onze vereniging en was van mei 2014 tot april 2022 voorzitter. In die periode zijn belangrijke mijlpalen bereikt, zoals de verkoop van het vorige onderkomen en de verwerving van 'Ons Heem', een belangrijke stap voor de vereniging. Ook tijdens de uitdagende coronaperiode heeft hij zich ingezet om het contact met de leden te behouden. Zijn vele verhalen uit die tijd getuigen van grote betrokkenheid. Daarnaast publiceerde Piet op 3 mei 2022 het boek *Joodse onderduikers en moedige mensen in Sprang-Capelle*, waarmee hij blijf gaf van veel invoelingsvermogen in de geschiedenis en cultuur van ons dorp. Ook zijn bijdrage aan diverse verenigingsprojecten, waaronder het recent afgesloten project '80 jaar vrijheid', verdient bijzondere vermelding. Samen met een enthousiaste groep vrijwilligers wist hij met het project maar liefst 5.000 inwoners uit Sprang-Capelle en omgeving te betrekken. Naast zijn werk voor onze vereniging is Piet ook actief als gids bij Nationaal Monument Kamp Vught. Maar minstens zo waardevol is zijn warme en betrokken houding; samen met zijn vrouw heeft hij altijd een luisterend oor voor onze leden.

Een waardige en terechte drager van de zilveren draagspeld van Brabants Heem.

Wim Konings

Film online

Het is bijzonder om terug te kunnen kijken op een aantal geslaagde filmactiviteiten binnen onze vereniging. De belangstelling voor onze historische filmvertoningen blijft onverminderd groot, wat ons als organisatie natuurlijk veel voldoening geeft.

Documentaire 'De huilende wilg bij het Kapelsche Veer'

Een mooi voorbeeld hiervan is de documentaire van Bert Vos uit 2000, getiteld: 'De huilende wilg bij het Kapelsche Veer'. Deze indrukwekkende film is binnen twee maanden maar liefst 1064 keer bekeken via onze online filmrubriek. De belangstelling toont hoezeer dit onderwerp nog steeds leeft. De film was tot eind juni online beschikbaar, maar is nu uitsluitend, en in overleg, te zien op donderdagmiddag in 'Ons Heem'.

Als vervanging is inmiddels een Poolse documentaire over de strijd bij het Kapelsche Veer online geplaatst. Ook die biedt weer een boeiende kijk op deze ingrijpende gebeurtenis. Deze documentaire is voorzien van ondertiteling.

Filmavonden op 7 en 28 mei

De afsluiting van het project '80 jaar Vrijheid' kende een prachtige apotheose in cultureel centrum Zidewinde. Hier werd de NOS-documentaire uit 1970 vertoond, waarin het levensverhaal van verzetsstrijder Jan de Rooij centraal staat. Mede door getuigenissen van medestrijders en ooggetuigen, en via een bijzondere invalshoek van een klas van de Ichthus mavo uit 1969, kreeg het verhaal extra diepgang.

Dankzij een sterke publiciteitscampagne van het filmteam was de opkomst overweldigend: de zaal was op de eerste avond al vóór half acht volledig gevuld, terwijl er buiten nog ruim 100 mensen wachtten. Gelukkig konden zij direct reserveren voor een tweede vertoning op 28 mei.

Volle zaal tijdens de filmavond op 7 mei

De tweede avond was eveneens snel uitverkocht. Hieruit hebben we geleerd dat het noodzakelijk is om voortaan met reservering te werken. Wel bleek dat een aanzienlijk deel van de reserveringen niet werd benut, waardoor een aantal stoelen helaas onbezet bleven. (*Lees ook 'Filmpraat', eerder in dit blad.*)

Vooruitblik: derde filmavond in 2026

We kunnen nu al aankondigen dat er in 2026 een derde filmavond komt! Ook dan is reserveren verplicht, maar met dit verschil: leden krijgen voorrang. Zo zorgen we ervoor dat zij deze keer verzekerd zijn van een zitplaats.

Nu via film online: 'De wandeling door Oud Sprang-Capelle'

Leo de Jong

Tot slot een mooie toevoeging aan onze online filmcollectie. De bekende Adolf film: 'De wandeling door Oud Sprang-Capelle' uit 1966, is nu ook via onze eigen website beschikbaar. Hiermee maken we het mogelijk voor mensen die geen gebruik maken van YouTube, om van deze bijzondere beelden te genieten.

Rabo ClubSupport Actie

Stem op ons middels de Rabo ClubSupport Actie: stem ons, stem ons, stem ons!!

In september kunnen leden van de Rabobank weer stemmen op hun favoriete clubs via Rabo ClubSupport.

De Rabo ClubSupport Actie 2025 is weer van start gegaan. Vanaf maandag 3 september tot en met 27 september 2025 kunt u uw stem uitbrengen en ervoor zorgen dat de Heemkundevereniging Sprang-Capelle ook dit jaar weer een mooi bedrag aan sponsorgeld krijgt uitgereikt.

Iedereen die lid is van de Rabobank kan stemmen op onze mooie vereniging.

Wij zijn te vinden onder de regio De Langstraat, met de naam 'Heemkundevereniging Sprang-Capelle'. U kunt stemmen via de Rabo App of via Internetbankieren.

Rabo ClubSupport

Goed voor jouw club & geweldig voor de buurt